

ש.ב.

הנכנסים

- חברי הוועדה:
- נ. ניר רפלקס - היו"ר
 - ב. אזניה
 - מ. אונג
 - ד. בר רב האי
 - ל. יוניאמן
 - י. ישעיהו
 - י.ש. רוזנברג
 - י. שופמן
 - ע. איכילוב

מוזמנים: שר המשפטים פ. רוזן

ח. כהן - היועץ המשפטי לממשלה

ס ד ר - ה י ו ם

חוק הכנסת

היו"ר נ. ניר: אני פותח את הישיבה.

ע. איכילוב: לאור התאריך המוקדם שנקבע להתחלת הפגרא של הכנסת הינה, אני מציע כי משבוע זה ולהבא תקדיש את שתי ישיבותינו השבועיות לדיון בחוקי יסוד. אינני רואה כל הגיון לפחות בדיון על חוקים חדשים שמגי ית לנו עתה כל עוד לא סיימנו הדיון בחוקי היסוד

ד. בר רב האי: לדעתי הכלל צריך להיות מחקיקה שוטפת קודמת לחוקי יסוד.

י.ש. רוזנברג: אני מציע לדון בחוקים לפי סדר הגשתם לוועדה, ולא להקדים את המאוחר, אלא את סך נהגת לו חשיבות מיוחדת.

היו"ר נ. ניר: יש לנו עוד שמונה שבועות - כולל השבוע - עד לסיום מושב זה. אם עד אז נוכל להקדיש באופן סדיר ישיבה אחת לשבוע לדיון בחוקי יסוד, הרי זאת הישיבה היחידה אפשר להקדיש לחקיקה שוטפת ונוכל להספיק בה שני הדברים. אני מוכן לקבל דעתם של כמה חברי ועדה להקדים בישיבות יום ב' את הדיון בחוק העבודה לדיון בדיני ראיות כוזבות.

הצעת היו"ר - נתקבלה

היו"ר נ. ניר: אנו עוברים לדיון בחוק הכנסת. עלינו לקבוע עתה לגבי שאלה אחרונה אחת: רציפות עבודתם של בתי המחוקקים. לאחר זאת נעבור בקריאה שניה על כל הסעיפים.

היו"ר נ. ניר:

בכנסת הראשונה נתקבל סעיף בחוק המעבר, לפיו כל מה שהיה לפני הכניסה היוצאת - מסתיים הדיון בו. אולם אינני רואה מדוע צריכים לבטל זמן כה רב כדי לחזור על שלבי דיון שמבר התקיימו לגבי חוק מזוינים בכנסת היוצאת. הצעה היא כי כל מה שעשתה כנסת באופן חוקתי, עובר לכנסת הבאה להמסך הטיפול מאוחר-יילב בו טיימה הכנסת היוצאת. ממין יחוק שהועבר לוועדה על ידי הכנסת היוצאת, יעמוד לדיון בוועדה המתאימה של הכנסת החדשה.

ד. בר רב האי:

הצעה כזאת הוחרת תחת העקרון של חידוש הרכב הכנסת על ידי בחירות. קבענו כי העברת חוק על ידי הכנסת לוועדה, משמעותה להכנסת מאטרת את החוק ביטודו. יתכן שהכנסת החדשה לא תיחה מקבלת את החוק מעיקרו, כך שאין הצדקה שהוועדה תרגיש בדיוניה כבולה להחלטת יטוד חיונית של הכנסת.

על אחת כמה וכמה מחובך הדבר בשלבים מאוחרים יותר. יובאו לקריאה שניה המתייגויות של חברי כנסת שאינם עוד חבריה בכנסת החדשה, או שתובא בצורת הטרייגות דעה שבהרכב הכנסת החדש היתה מקבלת רוב, וכד'.

את הפחרון לדיונים הכסוליים ולהטכוך בזמן יש למצוא בדרך חקנונית ולא חתיקחית. מבחינת חוקתית צריכה הכנסת החדשה להתחיל בדיוניה כשסולחן נקי לפנייה. עם זאת צריכה להיות אפשרות פרוצדורלית שבמידה וחוק אינו נדון כבר בכנסת הקודמת ומובא מחדש אינו מעורר טפקות או את יצר הדיון, אפשר יהיה להעבירו בדרך אוטומטית לוועדה. כמובן שבאופן חוקתי אי אפשר למנוע ממי שלא היה חבר הכנסת הקודמת ואינו חבר הועדה שהטפל באותו חוק, כי יביע את הערותיו לאותו חוק. הנטיעות, תוך הסכמה עם הטיעות תוכל לקבוע סידורים מתאימים כדי להביא או לא להביא את החוק מחדש לקריאה ש רה ונה.

י.ח. רוזנברג:

לא ידועה לי שום דוגמה של המשכח עבודתו של פרלמנט קודם על ידי פרלמנט שנבחר חדש. אין נוהגים כך אפילו באותם בתי נבחרים עם רק חלק מתחלף, כך שהבית ככלל נמסך.

הצעת היו"ר גם אינה ניתנת לבצוע. בקריאה ראשונה, ברור כי זכותם של חברי כנסת שא הביעו דעה כי לא היו בכנסת הקודמת, להביע דעה עכשיו. יתכן רק מקרה מיוחד שאפשר יהיה לוותר על הקריאה הראשונה, וזה אינו רווח זמן חשוב. בשלבים המאוחרים יותר איננו חושכים דבר, כי בוועדה יחזרו ללא טפק לזיון מחדש, וכך גם אין כל משיות בקיום קריאה שניה עם המתייגויות של חברי כנסת שכבר אינם, אן עם רוב יששנה את נוסח הוועדה בסעיפים רבים.

י. טופמן:

אני מצטרף לדעת קודמי.

ש. יוניאמן:

אני מסרף לדעתו של היו"ר. ראשית, אין חוק עד אשר לא נתקבל בקריאה שליטית, כך שמבחינה פרוצדוראלית אין כל מניעה בדבר.

שנית, אין להשוות את עומט החקיקה הרובץ על הפרלמנט שלנו, עם זה של פרלמנטים אחרים. עדיין יש לנו חוקים רבים שאינם חוקי המדינה, ובראש וראשונה - אין חוקה. אני חושב שההצעה ניתנת לבצוע מאחר שבוועדה המתאימה יש תמיד אפשרות מצד אלה שלא השתתפו עדיין בדיון, להביע את דעתם והערותיהם.

ע. איכילוב:

מבחינה פרלמנטרית אין מניעה לקבל את הצעת היו"ר, כי גם אם ממשיכים מן הלב בו טיימה הכנסת הקודמת, יש עדיין מטפיק אפשרויות להדט את הדיון ואף המשלה יכולה לקחת את החוש חזרה. אולם אין לקבל היעה זו מטעם אחר: אותם חוקים שמעכבים ואין מטיימים את הדיון בהייד לפיות צבוחה של הכנסת - באשמת הרוב הם מתעכבים. לכן אינצורף בכל מיני סידורים שיקלו על הרוב, אן הוא המעכב.

ח. כהן:

חברי הוועדה התעלמו מן העובדה כי לאחר הבחירות ומינוס הכנסת החדשה, חוקה גם המשלה חדשה. הנוהג עד עכשיו היה להחוקים שהיו לפני הכנסת היוצאת הובאו כולם מחדש לסלחן המשלה שנתכוננה אחרי הבחירות, שהמשלה היתה מחליטה אלו חוקים להניח על שלחן הכנסת. לא היה מקרה שהמשלה תאשר את כל החוקים שהיו. דרך זו ניתנה לממשלה אפשרות לקבל החלטה על דרך החיוב, במקום שיהיה עליה לקחת חוקים חזרה מן הכנסת. חושבני כי יש להעדיף דרך זו.

היו"ר נ. ניר:

הצעתו באה רק לתועלת העניין, בהתחב בעובדה שהכנסת החליטה ב-1950 להכין חוקי יסוד מפורקים על החוקה, ואין עדיין אף פרט. צריך להביא זאת בחשבון, גם אם רבים מן הדברים שנאמרו כאן נגד הצעה זו נכונים. לאור העבר, לא עברו בתי המחוקקים שלנו שנוי הרוב מוחיף לכת.

מכיון שרוב חברי הוועדה מתנגדים להצעה, אני משאיר לעצמי זכות להתייגות.

י.ש. רוזנברג:

אני רוצה להודיע כי לפני סיום הדיון בחוק הכנסת אבקש להעמיד לדיון גם הצעה להגביל את סמכות החקיקה ל הכנסת על ידי כמה עקרונות יסודיים: חופש הדבור, מניעת חקיקה רטרואקטיבית, עצמאות בתי המשפט, וכיוצ"ב.

היו"ר נ. ניר:

אנו עוברים לקריאה שניה של חוק הכנסת.

סעיף 1

היו"ר נ. ניר:

לסעיף זה הייתה הצעה של מר הררי לכתוב "הכנסת" נוספת ריבונות העם והיא בית המחוקקים של המדינה". כן הייתה הצעה של מר בגין לאיין כי הכנסת רבנית.

ח. כהן:

אני מציע להשאיר את ההחלטה בעניין זה לסוף הדיון, אז נקבע גם את כותרת החוק.

י.ש. רוזנברג:

אני מציע לחלק את הסעיף לשני. סעיפים: 1. הכנסת היא בית המחוקקים של המדינה; 2. מקום מושבה של הכנסת הוא ירושלים.

ב. אזניה:

האם מציינים בא-זה שהוא מקום שירותלים היא הבירה?

ח. כהן:

אפשר להציע סעיף מיוחד בחוקה, הקובע כי ירושלים היא הבירה.

- הוחלט א. לחזור לקרוא סיום הדיון בחוק על ההצעה לאיין כי הכנסת נוספת רבנית;
- ב. לכתוב במקום סעיף 1 שני סעיפים:
1. הכנסת היא בית המחוקקים של המדינה.
 2. מקום מושבה של הכנסת הוא ירושלים.
- ג. לינות את מיטמוי הסעיפים לפי החלטה זו.

סעיף 3

היו"ר נ. ניר:

אני מציע לומר במקום "הכנסת תהיה של מאה ועשרים חבר" - "לכנסת ייבחרו 120 ציר". המניע להעליף הצעה זו הוא החשש כי אם תתקטר טיעה בח שלסה חברים, למשל, ובאופן הפגנתי כל המועמדים ברשימתה, תוכל להיות טענה קונסטיטוציונית כי הכנסת היא בלתי חוקית.

ח. כהן:

לפי הנוסח הקטגורי המוצע, יכול באומן תאורטי להיווצר מצב, הכנסת לא תהיה בה 120 חבר ואז אפשר יהיה להציג את הטאלה אם ה נסת היא כנסת. בגופים משפטיים רבים אחרים כשיש סעיף הקובע את המספר, מוטלים שונות חומר בהרוב הגוף לא יפטול את פעולותיו. אפשר להוסיף סעיף כזה גם בחוק זה.

י.ש. רוזנברג:

אני מתנגד לנוסח "ליבחרו 120 ציר", כי הרוב בכנסת אינו שהיא יוכל להחליט להוציא מחצית מספר חברי הכנסת מן הבית. כנסת צריכה להיות בה 120 חבר, אולם יש להוסיף סעיף המפרט באלו מקרים ותנאים אין חומר במספר זה במסל את סמכות הכנסת. ברור לי שבצעו חבלה בעבודת הכנסת לא צריך לחת כרט. אני מציע להוסיף

סעיף האומר "החפטר או פת חבר כנסת, ואיך של יקח זה מקומו - הכנסת נעדרת בהספר חבריה קטן יותר."

ד. בר רב האי:

לפי החוקה שלנו איך בית משפט יכול פטול חוקיותה של חוקי הכנסת. לכן הכנסת עצמה היא המחליטה אם היא חוקית או לא, ואיך מקום להגות של היו"ר. היו מקרים רבים בהתטוריה הפרלמנטרית לא נעשו שלמות החפטר או הוגאו, אך על ידי כך לא פסקה עבודה הפרלמנט. מאדך, אם אומרים "גיבורו 120 חבר" כחמנו כל פירצה אפשרית.

י. טופמן:

לא נראה לי שהכנסת תוכל לקבל החלטה להוציא חבר כנסת עד סוף תקופת כהונתה, כי יוצא שהיא מטנה על ידי כך זה נמצאת הבחירות. נראה לי שבחוק הכנסת צריך לקבוע מה יהיה המצב האמיתי או יתפטרו כל מועמדיה של רשימה מסוימת; טניה, עם כתוצאה ממשק זיך או החלטה ל הכנסת כופסקת הסתחפותו של חבר כנסת בליבוטחיה - במידה והכנסת רטאיה בכלל לנהוג כך. כך צריך לקבוע אם מי נחוייב בהספר על ידי בית משפט, ממין לך להיות חבר כנסת.

מ. אונאי:

אני גם כן בדעה שאריך למאוא נוטח שיבהיר את כל הבעיות ילי מסק בנוגע אליהן. צריך לקבוע כי בדרך כלל הכנסת היא בת 120 חבר, אך יתכנו גם מקרים יוצאים מן הכלל.

ט. המספמים פ. רוזן: אני מציע לומר "הכנסת בהיבחרה תהיה של 120 חבר".

הוחלט במקום סעיף 2 יבוא הטעיה הבא:

3. הכנסת בהיבחרה תהיה בת 120 חבר".

התתייגות: ע. איכילוב מציע "בת 71 חבר".

סעיף 4

ב. אנניה: אני מציע לכתוב "הכנסת היבחר בבחירות חשאיות, רוביות ואזוריות".

ד. בר רב האי:

במידה והצעה זו לא תתקבל, אציע אני להוציא מתוך הנוטח המוצע את המלה "יחסייות", כדי שאפטר יהיה עוד לקבוע מה תהיה הטיטה בחוק הבחירות.

הוחלט להיאר את הנוטח המוצע בסעיף 3, לפי ומיספור הקודם.

התתייגות: ב. אנניה וע. איכילוב מציעים "בחירות רוביות אזוריות";

ד. בר רב האי מציע באופן אלטרנטיבי למחוק המלה "יחסייות" בנוטח ונתקבל.

ג. ניר וי. טופמן מציעים להוסיף "איך לשנות סעיף זה אלא ברוב מיוחס".

סעיף 5

במקום "אזרח ישראלי" יש לומר "אזרח ישראל".

ח. כהן:

ההצעה נ קבלה.

אני מציע לכתוב "מי שמלאו לו 18 שנה בשנה שקדמה לשנת הבחירות".

ע. איכילוב:

לפי ההסדר שטמענו מן המחלקה לריטור תושבים, קטה מידור המקנה כוח בחירה לפי החודט בו נולד האיט, כך שהצעה זו תקל עליהם בהרבה כי המדובר על שנה שלמה.

י. טופמן:

סעיף זה מטאיר את הדרך פתוחה לקבוע את הטיטה בחוק הבחירות, לפי המצב של ריטור התושבים.

ח. כהן:

י.ט. רוזנברג:

במסגרת לומר בהוסף שתמי "על פי חוק" אני מציע לומר "על פי חוק פלילי", היינו לא בטל חוק הפטר ללילול זכות בחירה.

ד. בר רב האיי:

אני מציע לומר "על ידי פסק דין של בית משפט".

ה. כהן:

אריך להיטאר הנוסח "על פי חוק", כי יתכן ליקבע פשוט רגל, למל, אינו זכאי לבחור. אני מקבל

הצעה לומר "אם בית משפט לא ילל ממנו זכות זו על פי חוק".

הוחלט:

- א. במקור "אזרח ישראלי" יישאר "אזרח ישראל".
- ב. אחרי המליה "זכאי לבחור לכנסת" יישאר "אם בית משפט לא טלל ממנו זכות זו על פי חוק".

טעיף 6

ב. אזניה:

אני מבקש לעשות רוויזיה של הסעיפים הקטנים (5), (6) ו-(7).

ההצעה נחקבלה.

ב. אזניה:

אני מציע למחוק סעיף קטן (5).

י.ט. רוזנברג:

בסעיף קטן (6) אני מציע להוסיף רק אח שני הרבנים הראשיים, למחוק את שאר הסעיף, ולהעבירם למקום הני לאחר גיא הדינה.

ע. איכילוב:

למען כבודו של הרבנים הראשיים אני מסכים להוסיף אחרי סעיף קטן (1) סעיף קטן בענין זה, אולם אני מחננד למחוק את סעיף קטן (6) המוצע כאן. איך לנהוג ברב כפי שנוהגים בחבר כנסת רגיל, ולכן אני חושב כי איך זה מטאים לזרם כחברי כנסת.

ב. אזניה:

אני מצידף להצעה מר רוזנברג.

הוחלט:

- א. סעיף קטן (1) - אוטר
- ב. סעיף קטן (2) - אוטר
- ג. סעיף קטן (3) - אוטר
- ד. סעיף קטן (4) * - אוטר
- ה. סעיף קטן (5) - נמחק

הסתייגות לח"כ איכילוב, שושמן וארנא;

ו. סעיף קטן (6) - נמחק

הסתייגות לח"כ נ. ניר, ע. איכילוב.

ז. להוסיף סעיף קטן, אחרי סעיף (1): "אני הרבנים הראשיים".

ח"כ שושמן ואיכילוב מציעים להוסיף סעיף קטן (7): "עובדי מדינה בכירה וקאיני אבא בכירים בדרגות או בהפקידות לייקבעו בחוק".

טעיף 8

ב. אזניה:

אני מציע להקדים את התאריך ליום ג' הראשון, כדי להיות בטוח בדין לא ירדו גטמיה.

ע. איכילוב:

זה יהיה קרוב מדי לחגים, ותעמולת הבחירות תביא לחילול החג.

הוחלט לאשר הסעיף